ASTARANIN turizm marşrutları

Bildiyimiz kimi, son dövr ərzində ölkəmizdə turizm sənayesinin dünya standartları səviyyəsində inkişaf etdirilməsi istiqamətində aparılan bir sıra işlər, ölkəmizə gələn turistlərin marağına və saylarının ildən-ilə artmasına səbəb olmuşdur.

Bu yönümdə aparılan düzgün siyasət nəticəsində isə gələcəkdə Azərbaycanın turizm sənayesi milli iqtisadiyyatımızın gəlir gətirən sahələrindən birinə çevriləcəyi real həqiqətdir. Bu baxımdan, xarici və daxili turistlərə yüksək səviyyəli xidmətin göstərilməsi üçün onların maraqlarını cəlb edən turist marşrutlarının hazırlanması, ölkəmiz haqqında dolğun məlumatın verilməsi, Azərbaycanın mədəni və mənəvi dəyərlərini nümayiş etdirmək üçün, xalqımızın unudulmaqda olan bəzi el sənətkarlığı növlərinin bərpası və inkişaf etdirilməsi vacib şərtlərdən biridir.

Bununla əlaqədar Respublikamızın rayonlarında olduğu kimi, Astara rayonunda da turizmin inkişafı ilə bağlı tarix və mədəniyyət abidələri, təbiət və digər görməli yerlər, eləcə də bəzi el sənətkarlığı nümunələrinin hazırlandığı mərhələlər barədə məlumatlar dürüstləşdirilmiş, dövlət mühafizəsinə götürülmüş, daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin inventar nömrəsi, tarixi də əks olunmaqla adı yazılmış lövhələr üzərinə vurulmuşdur.

Ümumiyyətlə, rayonda turistlərin gəlişinin təminatı ilə bağlı 7 marşrut müəyyən edilmişdir ki, həmin marşrutlar rayonun aşağıda göstərilən yaşayış məntəqələrini əhatə edir:

1. Astara şəhəri:

1. Astara tarix-diyarşünaslıq muzeyi
2. Fəxri Xiyaban
3. Qəhrəmanlar Alleyası
4. Nizami Gəncəvinin heykəli.
5. Rus pravoslav kilsəsi.
6. Tacir evi - XIX əsr.
7. Tacir evi - XIX əsr /Redaksiya binası/.
8. Şəhidlər Xiyabanı.
9. Daş ev /Uşaq gənclər idman məktəbi/.
10. Məscid – XIX əsr.
11. Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş həmyerlilərin Xatirə Abidə Kompleksi /Ana Abidəsi/.
12. Giləkəran məscidi - XIX əsr.
13. «Savalan» istirahət kompleksi.
14. Mehmanxanalar: - «Min bir gecə», «Gömrük» köhnə mehmanxana / «Heydər baba» mehmanxanası/.
15. «Cənub-Terminal» müəssisəsi.

2. Astara Telman magistral yolu boyu

Ərçivan kəndi:

1. Gəzəndaş türbəsi - XIII əsr
2. Yanar bulaq
3. Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların Xatirə Kompleksi
4. Ləm /yay istirahət evi/
5. Kərbəlayi Həmid Abdulla hamamı - 1806-cı il
6. Yaşayış evi - 1900-cu il /Hacı Cəfərin evi/
7. Məhəmməd Hənifə məscidi - XIX əsr /Özülü deyilənlərə görə 1499-cu ildə qoyulmuşdur/
8. Həmin məscidin həyətindəki qədim türbə qalıqları.

Maşxan kəndi

9. Əhməd İbn Kərimin türbəsi - 1472-ci il
10. Baba Hümmət Kurqanı - tunc dövrü
11. Maşxan məscidi - 1905-ci il
12. Seyid Kərimin türbəsi - orta əsr. /Mövlanə Seyid Kərim Seyid Əhmədin atası/
13. Seyid Kərimin türbəsində ziyarətgah və pir
14. Şəhidlər Kompleksi

3. Astara-Qamışlıq magistral yolu boyu:

1. Xəzər dənizi boyunca magistral yol. /Xəzərin Astara akvatoriyası/.
2. Balıq zavodu kompleksi - XX əsrin əvvəli.
3. Rus hərbi qarnizonunun yerləşdiyi ərazi
4. Kələdəhnə yaşayış massivində iki müasir məscid
5. Dəmiryol stansiyasının qədim tipli binası.

Şahağacı kəndi:

6. Məscid - XIX əsr
7. Ləm - XIX əsr
8. Kurqan və Pir - tunc dövrü /Rəcəbəli qəbirstanlığı/
9. Çar Rusiyasının dəniz sahilindəki hərbi kazarması
10. Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların Xatirə Kompleksi

4. Gəzəndaş-İstisu dağ yolu boyu:

1. Kurqan və qədim yeraltı yol - tunc dövrü, orta əsrlər.
2. Məscid - XIX əsr
3. Qədim qəbirstanlıq.

Səncərədi kəndi

4. Məscid - XIX əsr
5. Kurqan - tunc dövrü

Alaşa kəndi:

6. Qədim qəbirstanlıq və kurqanlar - tunc dövrü

7. Alaşa qalası /El arasında Div qalası, Əlişah qalası adlanır/

İstisu

İstisu kompleksi

9. Bəndəsər, Unuz, Çayüzü, Dilmədi və başqa əhalisi vaxtilə köçürülən keçmiş kəndlərin ərazisində tunc dövrü və qədim dövrləri əhatə edən mədəniyyət abidələri.

5. Ərçivan-Şüvi-Alaşa, Məscidməhəllə, Püdəkeran dairəsi yol boyu.

Ərçivan kəndi:

1.Kurqan və qədim yaşayış yeri.

Sərək kəndi:

2.Qırxtürbə şəhər yeri /qırx Övliya/ tunc və qədim dövr.

Şüvi kəndi:

3.Məscid - XIX əsr.

Siyətük kəndi:

4. Məscid - XIX əsr.

Alaşa kəndi:

5. Alaşa qalası

6. Alaşa kurqanları və qədim qəbristanlıq

Qapıçıməhəllə kəndi:

7.Qədim Karvansara və qəbirstanlıq

8. Məscid - XIX əsr.

Məscidməhəllə kəndi

9. Məscid - XIX əsr.

Suparibağ kəndi:

11. Məscid - XIX əsr.

12. Ləm - XIX əsr

13. Ləm - XIX əsr

6.Kicabə qəsəbəsi;

1.Böyük Vətən müharibəsində həlak olanların Xatirə Kompleksi

2.Su Anbarı /Platina/

3.Qonaq Evi

Lovayın kəndi:

4. Məscid - XIX əsr.

Burzuband kəndi

5.Şeyx Məhəmməd «Zolani» türbəsi və qədim qəbirstanlıq - tunc dövrü /El arasında Zolazo türbəsi/

Koraoba kəndi

6. Koraoba kurqanları - tunc dövrü

7. Koraoba daş qutu nekropolu - dəmir dövrü

Ağ körpü /Sipyəpard yaşayış massivi/

8.Türbə və pir.

9. Şeyx Nəsrulla türbəsi.

10. Qədim qəbirstanlıq.

11. Su dəyirmanı

12. Vılipard körpüsü

13. Pisıvosalo türbəsi

Sım kəndi

14. Qədim yaşayış yeri.

15. Kurqan və qədim qəbiristanlıq

16. Bulaqlar

17. Mağaralar.

18. «Şindan» qalası və qalanın ətrafındakı «Bozorqo» və qədim yaşayış massivi.

20. Su dəyirmanı

7. Pensər - Toradi dağ yolu

Vaqo kəndi

1. Məscid - XIX əsr.

Siyəkü kəndi

2. Məscid - XIX əsr.

Miki kəndi

4. Miki Dolmen nekropolu - e.ə.II minilliyin sonu, I minilliyin əvvəli

Motlayataq - Əsxənkəran kəndləri

5. Su dəyirmanları

6. Bulaqlar

7. Qədim yaşayış yeri və qəbirstanlıq.

Hamuşam - Toradi kəndləri

8. Qədim Məscid və türbələr, qəbirstanlıqlar - yol boyu

9. Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Mirzə Cəbiyevin büstü və Ev Muzeyi

10. Baba Rəsul türbəsi və qəbirstanlıq

11. Su dəyirmanı

12. «Gəlin qayaları»

13. «Niduz» qalası

14. Bulaqlar

Yeri gəlmişkən qeyd edilməlidir ki, mövcud turizm marşrutlarının ilkin variantı hələ çox illər bundan əvvəl rayon Gənclər, İdman və Turizm idarəsinin əməkdaşları ilə birgə hazırlanmış, sonralar isə yəni Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 yanvar 2006-cı il tarixli Sərəncamı ilə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi yaradıldıqdan sonra həmin marşrutların yerləri yenidən təkmilləşdirilmiş və dürüstləşdirmə işləri aparılmışdır.

«Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1001 nömrəli 14 sentyabr 2005-ci il tarixli Sərəncamında turizmlə bağlı qarşıya qoyulan tapşırıqların yerinə yetirilməsi məqsədi ilə Astara rayonunda turizmin inkişafına dair tədbirlər planı tərtib edilmiş, bu plan rayon icra hakimiyyəti başçısı ilə razılaşdırılaraq Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Naziri cənab Əbülfəs Qarayev tərəfindən təsdiq olunmuşdur. Tədbirlər planında sifarişçi təşkilatlar hazırladıqları layihələrin təyinatını icraya məsul olan dövlət qurumlarına /Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi/ və Beynəlxalq təşkilatlara /Beynəlxalq Maliyyə İnstitutları və fondlara/ təqdim olunmuş, layihələrin ümumi dəyəri/ yeni Azərbaycan manatı ilə/ müəyyən olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin məsul əməkdaşlarının iştirakı ilə rayondakı «Şindan» otelində xüsusi seminar – müşavirələr təşkil olunmuş, görüləcək işlər barədə planlaşdırma aparılmışdır.

Respublika Mədəniyyət və Turizm Nazirinin təsdiq etdiyi Tədbirlər planında turizmin inkişafı ilə əlaqədar ərazidə yerləşən daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpası ilə bağlı xüsusi bölmə öz əksini tapmışdır ki, burada nümayiş obyekti kimi təmir olunacaq abidələrin ümumi dəyəri və təmir olunacaq obyekt üçün tələb olunan kredit, investisiya və qrantın həcmi konkret olaraq öz əksini tapmışdır. Tədbirlər planında rayon ərazisindəki aşağıda göstərilən abidələrin bərpası nəzərdə tutulmuşdur:

1.Qırx türbə /Çıl Övlyu/ yaşayış yeri - X-XII əsrlər - ***Sərək kəndi***

2. Sım kəndindəki yaşayış yeri IX-X əsrlər - ***Sım kəndi***

3. Türbə və Minarə qalıqları - XIII əsr - ***Ərçivan kəndi***

4.Türbə - XII əsr, ***Şahağac kəndi***

5. Kilsə, 1080-ci il - ***Astara şəhəri***

6. Hacı Cahanbaxış məscidi - XIX əsr - ***Penser kəndi***

7. Məşədi Abu-Talıb hamamı - XIX əsr - ***Pensər kəndi***

8. Ləm /Yay istirahət evi/ 1906-cı il, ***Ərçivan kəndi***

9. Məscid - XIX əsr.

10.Kərbəlayi Həmid Abdulla hamamı - 1806-cı il ***Ərçivan k.***

Astara rayonunda mövcud olan turizm potensialından səmərəli istifadə olunması üçün əlverişli şəraitin mövcudluğu nəzərə alınaraq müəyyən olunmuş turizm marşrutlarının işlək vəziyyətə salınması mexanizmi barədə, eləcə də turizm infrastrukturlarının imkanları nəzərə alınmaqla bir sıra təkliflər hazırlanmış, qədim tarixi yerlərin ətrafında qismən abadlıq işləri aparılmışdır. Ərazidə mövcud olan tarix və mədəniyyət abidələrinin foto-şəkilləri çəkilmiş, barələrində müəyyən məlumatlar, əhalinin yaddaşında qalan el deyimləri, əfsanələr, nəsildən-nəslə ötürülən rəvayətlər toplanmışdır.

Həmçinin, turist marşrutları boyu göstərilən ərazidə və obyektlərdə antisanitariya vəziyyətinin yaranmaması məqsədilə, bu yerlər nəzarətə götürülmüş, meşə ərazisinə yaxın yerdə turist xidməti obyektlərinin tullantılarının əraziyə atılmaması üçün də konkret tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Rayonun «İstisu» və digər istirahət massivlərində, eyni zamanda turizm marşrutları keçən ərazidə tullantıların xüsusi ayrılmış yerlərə atılması üçün obyektlərin rəhbərlərinə konkret tövsiyələr hazırlanmış, rayonun ərazisinə düşən Hirkan Milli Parkında kənar müdaxilənin qarşısının alınması, tullantıların atılmasından ötrü xüsusi çəpərlənmə işləri aparılmış, burada nəzarət postu qurulmuşdur.

Turist xidməti obyektləri məişət sularının axıdılmasının tənzimlənməsi məqsədilə şəhər kanalizasiyası şəbəkəsinə qoşulması təminatı üzərində iş aparılsa da, mini tənzimləyici qurğuların quraşdırılmaması müəyyən problemlər yaradır. Bizi ən çox narahat edən turist xidməti obyektlərində və xüsusən də marşrutun düşdüyü Xəzər dənizinin Astara akvatoriyasının müəyyən yerlərində, çimərliklərin ərazisində tullantıların atılması və bu işdə sanitariya normalarının gözlənilməməsi bizi narahat edən amillərdəndir. Bu sahədə mövcud olan nöqsanların aradan qaldırılması məqsədilə dəniz sahilinin sanitariya vəziyyətinə nəzarəti həyata keçirən epidemoloji idarənin rəhbərinə müraciət hazırlanmışdır.

Turizm xidmətinin daha da səmərəli təşkili üçün bu xidmət obyektlərində əlavə xidmətlər çərçivəsində müxtəlif əyləncə və idman oyunları keçirilir.

Turist obyektlərində marşrutun ərazisinə daxil olan tarix və mədəniyyət abidələrinin üzərindəki göstəricilərin /adların/ Azərbaycan və ingilis dillərində yazılışının təmin edilməsi sahəsində iş aparılır. Bunlardan əlavə, turizm xidməti obyektlərində tibb məntəqələrinin təşkili, mövsüm boyu istirahət edənlərin təhlükəsizliyinin qorunması nəzərə alınaraq bu ərazilərdə sürət azaldan işarələrinin qoyulması üçün aidiyyəti üzrə tədbirlər həyata keçirilməkdədir.

Rayon üzrə müəyyən edilmiş və yuxarıda göstərilən turizm marşrutlarından keçən tarix və mədəniyyət abidələrilə yanaşı, rayonumuzun nadir el sənətkarlığının inkişaf etdiyi yaşayış məntəqələri də şübhəsiz olaraq nəzərə alınmışdır. Hələ turizmin indiki qədər diqqət mərkəzində olmadığı illərdə əcnəbi qonaqlar məhz el sənətkarlığının inkişaf etdiyi məhəllələrə gəlişi, burada sənətkarlar tərəfindən hazırlanan el sənəti nümunələrinə tamaşa etməsi, təndirdə çörəyin bişirilmə mexanizminə diqqət yetirmələri halları mövcud olmuşdur. Hətta el sənətkarlarının hazırladıqları məlumatlar və onların hazırlanma mexanizmləri barədə dəfələrlə televiziya filmləri çəkilmiş, kino-filmlər lentə alınaraq tamaşaçılara təqdim edilmişdir.

Rayonun Pencər kəndində yeri təbii materialdan – gildən və ona qatılmış digər komponentlərdən xüsusi texnologiya ilə qədim el sənəti olan təndir, kürə, müxtəlif növ su və süd qabları və s. gil məmulatları düzəldilir ki, bu da nəinki vətəndaşlarımızın, eləcə də yaxın xaricdən gələnlərin tələbatı üçün bazar rolunu da oynamağa başlamışdır. Misal olaraq göstərilməlidir ki, qonşu Gürcüstandan gələn bəzi ticarətçilər şərab məhsullarını saxlamaqdan ötrü buradakı sənətkarlara müxtəlif ölçülərdə saxsı küplərin düzəldilməsi barədə müəyyən sifarişləri də vermişlər...

Kakalos kəndində isə el sənəti nümunələri olan və əsasən yerli xammaldan həsir, zənbil, eyni zamanda parça üzərində tikmə sənəti də özünün inkişaf mərhələsindədir.

Yuxarıda göstərilən tədbirlərin və 2006-cı ilin müvafiq dövründə, əsasən yay mövsümü müddətində rayon ərazisində mövcud turizm potensialından səmərəli istifadə olunması və yerlərdə turizm xidməti obyektlərində göstərilən xidmətin keyfiyyəti ilə bağlı mövcud olan problemlərin həlli yolları barədə oktyabr ayının 27-də Bakı şəhərində keçirilən Daxili Turizmin inkişafına həsr olunmuş «Turizmdə mövcud problemlər və onların həlli yollarının müzakirəsi» mövzusunda turizm sektoruna aid dövlət və özəl qurumların nümayəndələri ilə birlikdə 5-ci turizm Konfransında həlli vacib sayılan məsələ geniş müzakirə olunmuş, bu məsələ ilə bağlı nazirliyə qabaqcadan göndərilmiş təkliflər barədə müvafiq qərar qəbul edilmişdir.

Bölgədə turizmin inkişaf etdirilməsi və daha səmərəli təşkilindən ötrü yolların axtarışı davam etdirilir.

Əfqan ŞƏFİYEV